

Бориспільський міськрайонний суд Київської області
08300, м. Бориспіль, вул. Київський шлях, 72, тел./факс (04595) 6-76-19,
inbox@bpm.ko.court.gov.ua

**Узагальнення судової практики розгляду
справ про адміністративні правопорушення за ст. 130 КУпАП України
Бориспільським міськрайонним судом Київської області за період 2016 - 2017
рік**

Бориспільським міськрайонним судом Київської області на виконання заходів, передбачених планом роботи суду консультантом суду проведено узагальнення судової практики судового розгляду справ про адміністративні правопорушення за період 2016 - 2017 року за ст. 130 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) на основі даних статистичної звітності форми № 3 «Про розгляд судом справ про адміністративні правопорушення та щодо осіб, які притягнуті до адміністративної відповідальності за 2016 рік».

Мета узагальнення – дослідження щодо застосування судом чинного законодавства при розгляді судових справ про адміністративні правопорушення за ст. 130 КУпАП, виявлення при цьому складних питань у судовій практиці та з'ясування можливих шляхів для їх вирішення.

Відповідно до ст.1 Кодексу України про адміністративні правопорушення – основним завданням його є охорона прав і свобод громадян, власності, конституційного ладу України, прав і законних інтересів підприємств, установ і організацій, встановленого правопорядку, зміцнення законності, запобігання правопорушенням, виховання громадян у дусі точного і неухильного додержання Конституції і законів України, поваги до прав, честі і гідності інших громадян, до правил співжиття, сумлінного виконання своїх обов'язків, відповідальності перед суспільством.

Згідно ч.1 ст.130 Кодексу України про адміністративні правопорушення - керування транспортними засобами особами в стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції, а також передача керування транспортним засобом особі, яка перебуває в стані такого сп'яніння чи під впливом таких лікарських препаратів, а так само відмова особи, яка керує транспортним засобом, від проходження відповідно до встановленого порядку огляду на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або щодо вживання лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції тягнуть за собою накладення штрафу на водіїв у розмірі шестисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з позбавленням права керування транспортними засобами на строк один рік і на інших осіб - накладення штрафу в розмірі шестисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

В провадженні Бориспільського міськрайонного суду Київської області у 2016 році перебувало 3684 справи про адміністративне правопорушення з яких розглянуто - 2888 справ + 688 справи повернуто для належного оформлення, відсоток розгляду справ становить 97%, залишок справ на 01.01.2017 року становить 108 справ.

В тому числі за ст. 130 КУпАП в провадженні суду перебувала 561 справа, що становить 15,3 % від усіх справ про адміністративні правопорушення, що перебували в провадженні суду в 2016 році.

З них розглянуто судом - 396 справ щодо 396 осіб за ст. 130 КУпАП, крім того повернуто 129 справ щодо 129 осіб, в тому числі для належного оформлення 120 справ,

відсоток розгляду справ становить 93,5% від справ за ст. 130 КУпАП, що перебували на розгляді. Залишок нерозглянутих справ станом на 01.01.2017 року 36 справ.

Розглянуто судом 396 справ щодо 396 осіб, в тому числі:

- по 321 справі на 321 особу накладено адміністративні стягнення;
- по 2 справам і щодо 2 осіб застосовано заходи впливу, передбачені ст. 24 -1 КУпАП
- по 73 справах щодо 73 осіб провадження у справах закрито, в тому числі щодо 2 осіб звільнено від адміністративної відповідальності за малозначністю, щодо 34 осіб із-за відсутності події і складу адміністративного правопорушення (п.1 ч.1 ст. 247 КУпАП) та щодо 36 осіб із-за закінчення на момент розгляду справ строків, передбачених ст. 38 КУпАП.

Накладено адміністративних стягнень основних щодо 321 особи, в тому числі:

- у вигляді штрафу - 258 осіб на загальну суму 1985600 гривень;
- позбавлено права керування транспортними засобами - 180 осіб;
- адміністративний арешт - 3 особи.

Додаткові адміністративні стягнення у 2016 році Бориспільським міськрайонним судом Київської області не накладалися.

За період 2017 року в провадженні Бориспільського міськрайонного суду Київської області перебувало 1032 справи про адміністративне правопорушення, з яких розглянуто - 697 справ + 163 справи повернуто для належного оформлення, відсоток розгляду справ становить 83 %.

В тому числі за ст. 130 КУпАП в провадженні суду перебувало 206 справ, що становить 20 % від усіх справ про адміністративні правопорушення, що перебували в провадженні суду в 2017 році.

З них розглянуто судом - 112 справ щодо 112 осіб за ст. 130 КУпАП, крім того повернуто 47 справ щодо 47 осіб в тому числі для належного оформлення 42 справи, відсоток розгляду справ становить 77% від справ за ст. 130 КУпАП, що перебували на розгляді.

Розглянуто судом 112 справ щодо 112 осіб, в тому числі:

- по 64 справах на 64 особи накладено адміністративні стягнення;
- по 1 справі щодо 1 особи застосовано заходи впливу, передбачені ст. 24 -1 КУпАП;
- по 48 справах щодо 48 осіб провадження у справах закрито, в тому числі щодо 1 осіб звільнено від адміністративної відповідальності за малозначністю, щодо 17 осіб із-за відсутності події і складу адміністративного правопорушення (п.1 ч.1 ст. 247 КУпАП) та щодо 28 осіб у зв'язку із закінченням на момент розгляду справ строків, передбачених ст. 38 КУпАП.

Накладено адміністративних стягнень основних щодо 112 особи, в тому числі :

- у вигляді штрафу - 64 особи на загальну суму 693600 гривень;
- позбавлено права керування транспортними засобами - 44 особи;
- передано на поруки громадській організації – 1 особу.

Додаткові адміністративні стягнення у 2017 році Бориспільським міськрайонним судом Київської області не накладалися.

Судом відповідно до вимог ст. 278 КУпАП, після вивчення матеріалів справ про адміністративне правопорушення за ст. 130 КУпАП повернуто 2016 рік – 120, 2017 – 42 матеріали, в тому числі всі вони були повернуті для належного оформлення, відсоток повернутих до загальної кількості справ, що перебували на розгляді становить – 2016 рік – 21%, 2017 рік – 20%.

Це свідчить про те, що посадові особи, які складають протоколи про адміністративні правопорушення часто відносяться до оформлення матеріалів про правопорушення поверхово та формально.

Документи, згідно яких правопорушники притягуються до адміністративної відповідальності, не завжди містять належні реквізити, є випадки, що протоколи складаються неграмотно і несвоєчасно, з цими документами не завжди ознайомлюються

особи, які притягаються до адміністративної відповідальності відповідальності, їм часто не роз'яснюють при складанні протоколу права і обов'язки, передбачені ст. 268 КУпАП.

Недотримання вимог ст. 256 КУпАП при складанні протоколу про адміністративне правопорушення призводить до вимушеної тяганини з розглядом справ, а іноді й до впливу строків притягнення правопорушників до адміністративної відповідальності. Через неточні та неправильні записи у протоколах про місце реєстрації правопорушників або фактичне місце проживання правопорушників судом здійснювались повторні виклики правопорушників для розгляду справ, з витратою коштів суду на повторні виклики.

З різних підстав закрито провадження у 2016 році – 73, 2017 році – 48 справах про адміністративні правопорушення за ст. 130 КУпАП щодо 36 осіб – 2016 рік, 28 осіб – 2017 рік у зв'язку із закінченням строків притягнення особи до адміністративної відповідальності.

До закриття справ призводить, зокрема, недотримання уповноваженими посадовими особами патрульної поліції вимог ст. 38 КУпАП щодо строків накладення адміністративного стягнення та несвоєчасне надсилання матеріалів до судів.

Крім того, з причин неявки правопорушників, в основному з поважних, траплялися випадки порушення вимог ст. 277 КУпАП щодо строків розгляду справ про адміністративні правопорушення, хоча, відповідно до вимог ст. 277-2 КУпАП особи, які притягаються до адміністративної відповідальності та інші особи, які беруть участь у провадженні по справі про адміністративне правопорушення, про час і місце розгляду справи повідомлялися завчасно і належним чином.

Адміністративне стягнення з застосуванням заходів впливу, передбачених ст. 24-1 КУпАП за 2016 рік застосовано відносно 2 осіб.

В 2016 році за ст. 130 КУпАП Бориспільським міськрайонним судом Київської області накладено стягнення у вигляді штрафу на 258 осіб на загальну суму 1985600 гривень, з них добровільно сплачено 550800 гривень, тобто добровільна сплата складає 27,7 %.

В 2017 році за ст. 130 КУпАП Бориспільським міськрайонним судом Київської області накладено стягнення у вигляді штрафу на 258 осіб на загальну суму 696600 гривень, з них добровільно сплачено 112200 гривень, тобто добровільна сплата складає 16,1 %.

При підготовці справи до розгляду, в силу вимог ст. 278 КУпАП, суддя вирішує такі питання: чи належить до його компетенції розгляд даної справи; чи правильно складено протокол (ст. 256 КУпАП) та інші матеріали справи про адміністративне правопорушення; чи сповіщено осіб, які беруть участь у розгляді справи, про час і місце її розгляду; чи витребувано необхідні додаткові матеріали; чи підлягають задоволенню клопотання особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, потерпілого, їх законних представників і адвоката.

Особа, яка притягується до адміністративної відповідальності та інші особи, які беруть участь у провадженні в справі про адміністративне правопорушення, не пізніше як за три доби до дня розгляду справи в суді повідомляються про розгляд справи судовою повісткою, де зазначаються дата і місце розгляду справи (ст. 277-2 КУпАП).

Розгляд справи про адміністративне правопорушення, відповідно до положень ст. 279 КУпАП, розпочинається з представлення головуючого судді, який оголошує, яка справа підлягає до розгляду, хто притягується до адміністративної відповідальності, роз'яснює особам, які беруть участь у розгляді справи, їх права і обов'язки, передбачені ст.ст. 268-272 КУпАП, після чого оголошується протокол про адміністративне правопорушення. Суддею заслуховуються особи, які беруть участь у розгляді справи, досліджуються докази і вирішуються клопотання.

При розгляді справи про адміністративне правопорушення суддя з'ясовує: чи було вчинено адміністративне правопорушення, чи винна дана особа в його вчиненні, чи

підлягає вона адміністративній відповідальності, чи є обставини, що пом'якшують і обтяжують відповідальність, передбачені ст.ст. 34-35 КУпАП.

Розглянувши справу про адміністративне правопорушення, суддя виносить постанову по справі відповідно до вимог ст. 283 КУпАП.

Постанова оголошується суддею негайно після закінчення розгляду справи. Копія постанови протягом трьох днів вручається особі, щодо якої її винесено під розписку. У разі, якщо копія постанови висилається, про це робиться відмітка у справі (ст. 285 КУпА).

В постанові по справі про адміністративне правопорушення роз'яснюється порядок її оскарження.

Відповідно до ст. 256 КУпАП у протоколі про адміністративне правопорушення крім місця, часу вчинення і суті останнього слід зазначати точно і правильно нормативний акт, яким передбачено відповідальність за нього, наводити пояснення правопорушника, інші відомості, які необхідні для своєчасного, всебічного, повного та об'єктивного з'ясування обставин справи вирішення її у точній відповідності із законом.

На практиці ж, у деяких протоколах не зазначалася частина статті КУпАП, якою передбачено відповідальність за вчинене правопорушенням діяння. У матеріалах справи нерідко не було доказів, які б підтверджували факт вчинення особою правопорушення, даних про те, чи притягалася вона до адміністративної відповідальності раніше, не додавались копії постанов суду про притягнення правопорушника до відповідальності за попередній період (це стосується ч. 2 ст. 130 та ч. 3 ст. 130 КУпАП), а також пояснень цієї особи, свідків або підписів останніх.

Нерідко працівники поліції матеріали справи не підшивають, аркуші в ній не нумерують, опис цих матеріалів не складають.

Бориспільським міськрайонним судом Київської області при виявленні таких порушень повертаються матеріали справи для проведення додаткової перевірки і направляються начальникам відділів та управлінь патрульної поліції листи про вжиття заходів щодо усунення зазначених у них недоліків.

До основних недоліків належать: несвоєчасне направлення до суду адміністративних матеріалів органами поліції, що призводило до закриття справ за ст. 38 КпАП, які потім спрямовувались для розгляду до інших судів за правилами територіальної підсудності. а також направлення всупереч вимогам ст. 221 КУпАП тих матеріалів, які суду не підвідомчі.

Згідно зі ст. 257 КУпАП протокол надсилається органів (посадовій особі), уповноваженому розглядати справу про адміністративне правопорушення, але в законі не зазначено, протягом якого строку. Це було причиною того, що матеріали надходили до суду після закінчення строків накладення адміністративного стягнення.

Згідно зі ст. 38 КУпАП адміністративне стягнення може бути накладено не пізніше ніж через два місяці з дня вчинення правопорушення, а при триваючому правопорушенні через два місяці з дня його виявлення, якщо справи про адміністративне правопорушення підвідомчі суду, стягнення може бути накладено не пізніш як через 3 місяці з дня вчинення правопорушення, а при триваючому правопорушенні - не пізніше як через 3 місяці з дня його виявлення.

Трапляється, що працівники поліції направляють матеріали до суду за кілька днів до закінчення строку накладення адміністративного стягнення або навіть після нього, що унеможлиблює виклик правопорушників для розгляду справи.

Судом обґрунтовано закривалось провадження у справах у разі закінчення строків, визначених у ст. 38 КУпАП, однак при цьому - винні особи уникали відповідальності , що в свою чергу негативно впливає на зміцнення законності та запобіганню правопорушенням.

Викладене свідчить про поверхове і формальне оформлення протоколів про адміністративне правопорушення працівниками поліції, недостатній контроль зі сторони керівництва патрульної поліції щодо роботи підлеглих посадових осіб, на яких покладені

уповноваження при вчиненні адміністративного правопорушення складати протокол та направляти його для розгляду до суду.

При проведенні узагальнення було встановлено, що загалом всі протоколи про адміністративне правопорушення відповідають нормам закону. Але слід звернути увагу на те, що при складанні протоколів про адміністративне правопорушення працівниками патрульної поліції не повністю вказуються анкетні дані правопорушників (число, місяць народження), також допускаються помилки в написанні способу вчинення адміністративного проступку. Всі справи даної категорії розглянуті з винесенням постанов і в зазначені законом строки. По всіх справах ведеться контроль за вчасним зверненням на виконання постанов суду. По справах, де особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, добровільно в зазначений строк не сплатила суму штрафу, копії постанов вчасно направляються до відділу ДВС для примусового стягнення.

Аналіз практики розгляду справ про адміністративні правопорушення свідчить, що Бориспільський міськрайонний суд Київської області правильно застосовував законодавство про адміністративну відповідальність за порушення правил дорожнього руху, передбачені ст. 130 КУпАП.

Судом при призначенні покарання враховується, що основна мета адміністративного стягнення – виховання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, в дусі додержання законів України, поваги до правил співжиття, а також запобігання вчиненню нових правопорушень як самим правопорушником, так і іншими особами.

При розгляді справ про адміністративні правопорушення за ст. 130 КУпАП щодо порушення правил дорожнього руху Бориспільський міськрайонний суд Київської області переважно застосовував такі адміністративні стягнення:

- 2) накладення штрафу - 64 особи – 2017 рік = 57 %, 258 осіб – 2016 рік = 65 %;
- 3) позбавлення права керування транспортними засобами 44 особи – 2017 рік = 39,2%; 180 осіб – 2016 рік = 45%;
- 4) адміністративний арешт - 3 особи – 2016 рік = 0,75 %.

Незважаючи на те, що керування транспортними засобами у стані сп'яніння, відповідальність за яке передбачена ст. 130 КУпАП, є небезпечним і досить поширеним правопорушенням, судом переважно застосовувалось стягнення у вигляді штрафу з позбавленням права керування транспортним засобом, з врахуванням особи правопорушника, його матеріального сімейного стану та відсутності у правопорушника прав на керування транспортним засобом із-за їх неотримання. Застосування стягнення у вигляді позбавлення керування транспортним засобом є більш суворішим за штраф та застосоване до кожного шостого правопорушника.

Трапляються випадки, що до суду надходять матеріали про притягнення особи до відповідальності за ч. 2 ст. 130 КУпАП, в яких відсутні дані про вчинення нею раніше аналогічного правопорушення, не має відмітки в протоколі про притягнення на протязі року до адміністративної відповідальності за аналогічною статтею, хоча ця обставина має важливе значення для вирішення питання про кваліфікацію дій правопорушника (за ч. 2 чи ч. 3 цієї статті) і відповідно про міру його відповідальності. Відсутність в матеріалах про адміністративне правопорушення, які надійшли до суду відомостей про притягнення правопорушника на протязі року до відповідальності за ст. 130 КУпАП суд змушений був повертати матеріали для доопрацювання.

Судом обов'язково виконуються вимоги ст.280 КУпАП щодо встановлення під час розгляду справи всіх необхідних обставин, зокрема тих, що пом'якшують або обтяжують відповідальність.

За період 2017 року 1 особу було визнано винним в скоєнні адмінправопорушення, передбаченого ст.130 ч.1 КУпАП та звільнено його від адміністративної відповідальності з передачею матеріалів про передачу правопорушника на поруки на розгляд трудового колективу ТОВ «Агро-С». При цьому судом було враховано те, що трудовий колектив ТОВ «Агро-С» звернувся до суду з клопотанням про передачу правопорушника на поруки

трудового колективу, а також що правопорушник щиро розкався в скоєному, що є обставиною, яка пом'якшує його відповідальність, раніше до адмінвідповідальності не притягувався, тяжких наслідків від скоєного ним не настало, а також ті обставини, що за місцем роботи він характеризується позитивно та має на утриманні дружину та двох малолітніх дітей.

Також відносно 1 особи за 2017 рік та відносно 2 осіб за 2016 рік було застосовано звільнення від адміністративної відповідальності в зв'язку з малозначністю правопорушення з винесенням усного зауваження, при цьому правопорушників визнано винними в скоєнні адмінправопорушення, передбаченого ст.130 ч.1 КУпАП.

Оскаржено в апеляційному порядку до Апеляційного суду Київської області за період 2016 року 17 постанов Бориспільського міськрайонного суду Київської області, з них 5 змінено, інші залишені без змін, а за період 2017 року – 6 постанов, з них одна залишена без змін, в інших станом на 15.03.2017 результат невідомий, основними причинами скасування постанов є: неврахування суддею при прийнятті рішення вимоги [ст. 33 КУпАП](#); не врахування всіх фактичних обставин по справі; судові рішення постановлене з порушенням норм матеріального та процесуального права, відсоток скасованих до загальної кількості розглянутих справ за ст. 130 КУпАП становить – 1,2%.

Отже, на думку суду, для більш ефективного застосування законодавства про адміністративну відповідальність за порушення у сфері дорожнього руху необхідно дотримуватися порядку складання протоколів про адміністративні правопорушення та вчасно направляти їх до суду.

Окрім цього, пропонується начальникам відділів та управлінь патрульної поліції вжити заходів щодо недопущення в подальшому вищевказаних недоліків та звернути увагу працівників, на яких покладені обов'язки по складанню протоколів про адміністративне правопорушення на повноту їх складання та відповідність вимогам КУпАП.

Доцільно проводити за результатами роботи спільні наради між Бориспільським міськрайонним судом Київської області та працівниками Управління поліції.

**Голова
Бориспільського міськрайонного суду
Київської області**

Вознюк С.М.

Виконавець: консультант суду
Теренковська А.М.